



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

**Dictamen Illustrissimi ac Reverendissimi P. Mag. Fr.  
Gabrielis Adarzo de Santander, Episcopi Viglevanensis,  
Ad Interrogata respondens Circa Exclusivam, quandoque  
à Principibus interpositam, ne ...**

**Adarzo, Gabriel**

**Francofurti, 1660**

An sit Testis simul ac Denuntiator?

**urn:nbn:de:hbz:466:1-10517**

Patet consequentia , nam res bellica respectu Cardinalium est materia profana & ex natura rei omninò eis aliena: Respectu verò Principis est materia intranea, propria, domestica & familiaris, ergo testimonio ejus danda est omninò fides quoad negotium indignitatis Caij, ob animum belligerosum, etiamsi alteri Concardinali non sit fides adhibenda super hoc negotio.

*Objicitur Exclusiva, quòd Princeps in ea munus subeat Testis simul ac Denunciatoris.*

**O**bjicies secundò, esto quòd Princeps dum exclu- 46  
dit, subeat munus Testis omni exceptione majoris, & quòd debeat ei plena fides, etiam ad præjudicium Tertij: in casu tamen Exclusivæ dicta non procedunt. Ergo: Antecedens probatur, quia Princeps in propositione Exclusivæ est denunciator criminum Caij contra Pacem Publicam; Ergo nequit esse testis de talibus criminibus contra Cajum: Patet hæc consequentia, quia secundum jura (à quibus allegandis supersedeo, utpote quæ notissima) nemo potest simul esse testis & accusator.

Respondeo negando Antecedens, Ad probationem



tionem nego consequentiam ; nam secundum Doctores multi sunt casus , in quibus denuntiator admittitur in testem , puta quando agitur de malo vitando , verbi gratiâ , ne matrimonium cum impedimento contrahatur , ut ex Cardoso , Farinacio , & Fufco resolvit Barbosa *in collect. ad lib. 2. decretal. titulo 20. de Testib. cap. in omni negotio. numero 9.* & Layman dicto cap. 4. de Probation. numero 3. *versu. his adde :* post Abbatem , Mascardum & Farinacium : videatur idem Layman *sect. 5. tract. 3. p. 2. cap. 4.* quod est de denuntiatione fraterna , *num. 9.* ubi allegat plura jura : idem tenet Sanchez de matrimon. *lib. 1. disp. 71. num. 4.* In casu ergo nostro agitur de malo Ecclesiæ vitando , ut notū est , igitur potest Princeps in eo simul esse Testis & Denuntiator.

48 Prætereà in causis non infamantibus , creditur Officiali denuntianti : & officialis tunc subit munus simul denuntiatoris & testis , ut docet Barbosa *hæc cita o num. 11. v. r. sculo, octavo à limita,* sequendo Nelli *de Testib. num. 85. cap. 18.* & Layman citat Mascard. & Farinac & Lessium *lib. 2. de just. cap. 30. dub. 4. num. 32;* cū ergo causa , ob quam hîc & nunc Cajus excluditur , sit propria Regum , puta bella excitare , auxiliares manus conferre , foedera inire , quæ regiam opulentiam redolent , & potentiam ; non potest dici infamatoria talis causa , immò in historijs legimus , multos in similibus infirmitatibus gloriatos , si infirmitas  
debet



debet audire, quod tot conatibus & sumptibus ad-  
piscitur; Et cum ex alia parte Princeps sit officialis  
publicus de re militari, sequitur, quod non sit contra  
jura, Principem quoad Exclusivam esse simul denun-  
tiatorem & Testem.

Præterea in causa difficilis probationis, quia nego- 49  
tiū, de quo agitur, tale est: tunc unus idoneus vir suffi-  
cit ad fidem faciendam: sive vocetur testis, sive denun-  
tiator, ut docent Felinus, Antonius Gabr. Mascard.  
& Cenedo quos allegat & sequitur Barbosa loco ci-  
tato. *num. 12. versu, decimo limita.* Materia autem ob  
quam interponit Exclusivam Princeps, difficilis est  
probationis, quia summo secreto peragitur, ut vi-  
dimus supra numero 15. Ergo in ea præstanda est fi-  
des Principi, sive testem, sive denuntiatorem cum  
appellent.

Denique verba & sententiam refero Joannis 50  
Francisci à Sancto Felicio *tomo 1. decis. decis. 89. num. 4.*  
ubi hæc habet: *Et licet quis non possit in judicio gerere perso-  
nam accusatoris & testis, potest tamen gerere personam informa-  
toris & testis eorum, quæ consistunt in facto: pro quo citat  
afflictum: & capientes ( id est ministri illi, quibus uti-  
tur Jud. x ad capturam delinquentium ) si non sint viles  
personæ, plenam probationem facient, ut de cursoribus Curie Archie-  
piscopatus, tenet Genuensis, in praxi Archiepiscop. capit. 8.*



*Idem de Barricelist tenuit Josephus in decision. Lucensi. num. 4. versu, isti ergo: tE si Satellites essent de majoribus, & in capite: & fortius si habent aliquam jurisdictionem, essent idonei testes. Paulus Granut. theorem. 19. num. 11. hæc S Felicius. Si ergo majores Satellites, præcipuè si jurisdictionem aliquam habent, immò & ipsi Barrizelli possunt gerere personam informatoris & testis secundum hunc Authorem, & ab eo citatos: Cur (indulgeant Principes; nam argumento provocatus, ut æquitatis jura defendam, ex imis ad summa consurgo) cur inquam id ipsum denegabitur Principi, quando informat Sacros Electores de crimine Caij? quod benè novit.*

51 Addo, quòd jura prohibentia, ne quis simul subeat munus denunciatoris & testis, procedunt de denunciatione judiciali, non de canonica & charitativa, qualis est Exclusiva. Nam per Exclusivam non agitur de criminis vindicta, sed solùm de damno vitando quod imminet universali Ecclesiæ: immò & de emendo Exclufi. Videantur D. Thomas 2.2. quæst. 33. art. 1. 3. & 6. Silvester verbo denunciatio in principio: Sotus de secreto, membro 2. quæst. 5. & de just. lib. 5. quæst. 5. art. 1. Layman l. b. 3. tract. 3. part. 1. cap. 4.

52 Hæc dixi absque eo quòd velim recedere à suprà stabilitis, nempè quòd Princeps excludens hodie

ex



ex motivo assignato, potius est Judex dicendus quam testis, utpote peritus in arte, de qua agit per Exclufivam: Nec fimiliter quando dico, quod Princeps deponens ex motu proprio & ex certa scientia facit plenam fidem in præjudicium Tertij; non ob id recedo à dictis Sectione præcedenti, eum nempe exclufum præjudicium pati ratione Exclufivæ. Repetantur ibi dicta, quibus standum est: nam præsentia ad maiorem evidentiam imbecillitatis argumentorum appofui.

*Objicitur Exclufivæ, quòd privet Ecclefiam jure providendi ei de meliore.*

**O**bjicies tertio: Ecclesia habet jus acquifitum, 53 & est in poffeffione, ut debeat ei provifio de meliori; fed fi admittitur, quòd Electores teneantur excipere Exclufivam, & eam fovere, defraudabitur Ecclesia dicto jure. Ergo: Minor probatur; nam potest contingere casus, quod unus Principum excludat digniorem, & alius digniffimum &c. in ifto casu electio paffiva reducetur neceffario ad minus dignos, quod est contra jus Ecclefie. Ergo.

Refpondeo negando minorem, tantum enim 54 abest